

Inwentaryzacja w księgach handlowych i KPiR

- O czym musisz pamiętać?

Anna Leńczowska

Czym jest inwentaryzacja?

Inwentaryzacja [ogólnie]

to czynności wykonywane w celu ustalenia faktycznego stanu posiadanych składników majątku.

Czy inwentaryzacja jest obowiązkowa?

**Księgi
rachunkowe**

TAK

Ustawa o rachunkowości
rozdział 3 art. 26-27

KPIR

TAK

Rozporządzenie w sprawie
prowadzenia KPIR art. 24-26

**Ryczałt od
przychodów
ewidencjonowanych**

NIE

od 2019 r. brak obowiązku
przeprowadzania
inwentaryzacji

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

W świetle ustawy o rachunkowości inwentaryzacja stanowi obowiązkowy element rachunkowości poprzedzający etap sporządzania sprawozdania finansowego oraz rocznego zamknięcia ksiąg rachunkowych.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Cel inwentaryzacji:

- doprowadzenie danych wynikających z ksiąg rachunkowych do zgodności ze stanem rzeczywistym,
- zapewnienie rzetelności ksiąg rachunkowych oraz wiarygodności sprawozdań finansowych
- rozliczenie osób odpowiedzialnych za mienie jednostki
- przeciwdziałanie nieprawidłowościom w gospodarce majątkiem jednostki

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Etapy inwentaryzacji

- przygotowanie do inwentaryzacji
- ustalanie stanu rzeczywistego składników aktywów i pasywów jednostki według stanu na określony dzień
 - porównanie stanu rzeczywistego z wielkością wynikającą z ksiąg rachunkowych
- ustalenie i wyjaśnienie różnic inwentaryzacyjnych (niedobory, szkody, nadwyżki),
- doprowadzenie wielkości wynikających z ewidencji księgowej do zgodności ze stanem rzeczywistym i rozliczenie osób odpowiedzialnych za aktywa.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Terminy i częstotliwość inwentaryzacji :

ostatni dzień każdego roku obrotowego:

aktywa pieniężne, papiery wartościowe, zapasy materiałów, towarów, wyrobów gotowych, produkcja w toku, należności, środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, zobowiązania, pożyczki, kapitały, rezerwy

dopuszczalny - ostatni kwartał roku obrotowego do 15-dnia następnego roku

składniki aktywów z wyjątkiem: aktywów pieniężnych, papierów wartościowych, produktów w toku oraz materiałów, towarów i wyrobów gotowych odpisywanych w koszty w momencie ich zakupu lub wytworzenia

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Termin: Ostatni kwartał roku do 15-tego następnego roku

Uwaga:

dokonuje się korekty ruchu między dniem spisu, a ostatnim dniem roku

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Terminy i częstotliwość inwentaryzacji :

Raz w roku

(w dowolnym terminie)

- zapasy towarów i materiałów (opakowań) objęte ewidencją wartościową w punktach obrotu detalicznego jednostki
- zapasy drewna w jednostkach prowadzących gospodarkę leśną

Raz w ciągu dwóch lat

(w dowolnym terminie)

- zapasy materiałów, towarów, produktów gotowych i półproduktów znajdujące się w strzeżonych składowiskach i objęte ewidencją ilościowo-wartościową

Raz w ciągu czterech lat

(w dowolnym terminie)

- środki trwałe oraz maszyny i urządzenia wchodzące w skład środków trwałych znajdujące się na terenie strzeżonym

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Rodzaje inwentaryzacji

OKRESOWA

ustalenie na wyznaczony dzień drogą spisu z natury rzeczywistego stanu ogółu lub określonej części zapasów wraz z ustaleniem i rozliczeniem ewentualnych różnic inwentaryzacyjnych z zachowaniem właściwych zasad i terminów

CIĄGŁA

wykonywane systematycznie, według planu, czynności spisowe, których przedmiotem są poszczególne składniki zapasów, co ma zapewnić, że w ciągu całego okresu wskazanego ustawą zostaną ustalone na określone dni rzeczywiste stany wszystkich podlegających inwentaryzacji drogą spisu z natury zapasów a stwierdzone różnice inwentaryzacyjne zostaną rozliczone z zachowaniem właściwych zasad i terminów.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Warunki inwentaryzacji ciągłej

- a) prowadzenie bieżącej ilościowo-wartościowej ewidencji zapasów
- b) posiadanie regulacji wewnętrznych normujących szczegółowo przebieg inwentaryzacji ciągłej;
- c) podział jednostki na pola spisowe
- d) posiadanie stale aktualizowanego harmonogramu spisu,
- e) przeprowadzanie terminowego i kompletnego spisu z natury zapasów zgodnie z harmonogramem.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

Metody inwentaryzacji

1. Spis z natury
2. Uzgadnianie sald
3. Weryfikacja dokumentów

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SPIS Z NATURY

ustalenie ilościowe stanu składników majątku (liczenie, mierzenie, ważenie) oraz ich ocena jakościowa i zapisanie tych ustaleń w arkuszu spisowym lub na innym nośniku danych utrwalającym wyniki spisu.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SPIS Z NATURY

Drogą spisu z natury inwentaryzuje się:

- 1. aktywa pieniężne** czyli krajowe środki płatnicze, waluty obce i dewizy (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych)
- 2. papiery wartościowe w postaci materialnej**
- 3. rzeczowe składniki aktywów obrotowych (zapasy)** tj. materiały, półprodukty, produkty w toku, produkty gotowe, towary
- 4. środki trwałe i oraz maszyny i urządzenia wchodzące w skład środków trwałych w budowie** (z wyjątkiem środków trwałych do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości)
- 5. obce składniki aktywów, które znajdują się w danej jednostce:**
 - spis obejmuje wyłącznie ustalenie stanu ilościowego
 - wyniki spisu są przekazywane właścicielowi zapasów
 - nie dotyczy: jednostek świadczących usługi pocztowe, transportowe, spedycyjne i składowania

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SPIS Z NATURY

Za przeprowadzenie inwentaryzacji drogą spisu z natury jest odpowiedzialny kierownik jednostki. Obowiązku tego nie może scedować na inną osobę lub podmiot.

Kierownik jednostki może zlecić przeprowadzenie inwentaryzacji zapasów w formie spisu z natury podmiotowi zewnętrznemu (outsourcing), ale nie zwalnia go to od odpowiedzialności.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SPIS Z NATURY

Zakres odpowiedzialności kierownika jednostki za inwentaryzację zapasów drogą spisu z natury:

- wydanie zarządzenia w sprawie inwentaryzacji (określenie przedmiotu i terminu spisu, daty rozpoczęcia i zakończenia czynności spisowych),
- powołanie komisji inwentaryzacyjnej i wyznaczenie jej przewodniczącego,
- powiadomienie biegłego rewidenta o tych terminach, jeżeli sprawozdanie finansowe jednostki podlega badaniu,
- nadzór nad przebiegiem spisu i rozliczeniem jego wyników

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SPIS Z NATURY

Przebieg inwentaryzacji drogą spisu z natury składników zapasów:

1. Przygotowanie zapasów do spisu

2. Oznakowanie -pola spisowe

3. Rozpoczęcie spisu

4. Technika spisu z natury

5. Ocena gospodarczej przydatności zapasów

6 Zakończenie inwentaryzacji

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

UZGADNIANIE SALD

**potwierdzenie przez kontrahentów i banki
prawidłowości sald wykazywanych w księgach
rachunkowych jednostki.**

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

UZGADNIANIE SALD

Drogą uzgodnienia sald inwentaryzuje się:

- 1. aktywa finansowe** - zgromadzone na rachunkach bankowych lub przechowywane przez inne jednostki, w tym papiery wartościowe w formie zdematerializowanej,
- 2. należności, w tym udzielone pożyczki**
- 3. powierzone kontrahentom własne składniki aktywów.**

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

UZGADNIANIE SALD

- **W przypadku środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych** - uzgodnienie salda na dzień bilansowy na podstawie dokumentu otrzymanego z banku prowadzącego dany rachunek.
- **Akcje i inne papiery wartościowe, które jednostka posiada w bankach lub biurach maklerskich** – jak wyżej.
- **W odniesieniu do należności (w tym z tytułu udzielonych pożyczek)** - obowiązek uzgodnienia stanu salda spoczywa na wierzycielu.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

UZGADNIANIE SALD

Przebieg inwentaryzacji należności:

1. Wstępna analiza rozrachunków z kontrahentami: należności nieściągalne, przedawnione, umorzone, przeterminowane w podziale na terminy opóźnienia, sporne, dochodzone na drodze sądowej.

2. Wysyłka do dłużników druków „Potwierdzenie salda”.

3. Wyjaśnienie ewentualnych rozbieżności

4. Sporządzenie protokołu z inwentaryzacji w drodze uzgodnienia sald

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

WERYFIKACJA DOKUMENTÓW

porównanie danych księgowych z odpowiednimi dokumentami - weryfikuje się dokumenty w celu stwierdzenia istnienia określonych składników aktywów i pasywów i określenia ich realnej wartości.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

WERYFIKACJA DOKUMENTÓW

Drogą weryfikacji dokumentów inwentaryzuje się:

- a) środki trwałe, do których dostęp jest znacznie utrudniony,
- b) grunty oraz prawa zakwalifikowane do nieruchomości,
- c) należności sporne i wątpliwe
- d) należności i zobowiązania publiczno-prawne
- e) należności i zobowiązania wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

WERYFIKACJA DOKUMENTÓW

Drogą weryfikacji dokumentów inwentaryzuje się:

f) inne aktywa i pasywa, których zinwentaryzowanie w drodze spisu z natury lub uzgodnienia salda z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe, w tym m.in.:

- ✓ wartości niematerialne i prawne
- ✓ środki trwałe w budowie, z wyjątkiem maszyn i urządzeń,
- ✓ należności i zobowiązania wobec pracowników
- ✓ inwestycje zaliczane do finansowych aktywów trwałych
- ✓ kapitały (fundusze) własne
- ✓ rozliczenia międzyokresowe przychodów i kosztów
- ✓ rezerwy, odpisy aktualizujące, fundusze specjalne
- ✓ aktywa i pasywa ewidencjonowane pozabilansowo.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

WERYFIKACJA DOKUMENTÓW

- Po przeprowadzeniu inwentaryzacji w drodze weryfikacji (porównania danych z ksiąg z dokumentacją) należy sporządzić protokół.
- Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazanym w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

DOKUMENTACJA IWENTARYZACJI

1. Przygotowanie i organizacja inwentaryzacji

- ✓ Zarządzenie inwentaryzacyjne kierownika jednostki
- ✓ Plan i harmonogram inwentaryzacji,
- ✓ Instrukcja inwentaryzacyjna

2. Ujęcie wyników inwentaryzacji

- ✓ Arkusze spisu z natury
- ✓ Potwierdzenie salda

3. Rozliczenie inwentaryzacji

- ✓ Protokół inwentaryzacji kasy,
- ✓ Protokół wyceny zapasów niepełnowartościowych
- ✓ Protokół weryfikacji sald
- ✓ Protokoły weryfikacji różnic inwentaryzacyjnych
- ✓ Polecenia księgowania różnic inwentaryzacyjnych.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

UWAGA

**Zapasy odpisywane w ciężar kosztów w momencie zakupu lub
wytworzenia (uproszczenie - art. 17 ust. 2 pkt 4 UoR)**

- podlegają obowiązkowo spisowi na ostatni dzień roku obrotowego
- wyniki spisu z natury nie są porównywane z danymi w ewidencji;
 - nie są ustalane niedobory i nadwyżki,
- odrębnego ustalenia wymagają ceny jednostkowe służące do wyceny tych zapasów.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

**Cel inwentaryzacji zapasów ujmowanych w ciężar kosztów
w momencie zakupu lub wytworzenia**

urealnienie wartości kosztów dotyczących rzeczywiście
sprzedanych produktów, towarów, materiałów.

Inwentaryzacja - Księgi rachunkowe

SANKCJE KARNE

Zgodnie z art. 77 ustawy o rachunkowości kto wbrew przepisom ustawy dopuszcza do:

- nieprowadzenia ksiąg rachunkowych, prowadzenia ich wbrew przepisom ustawy lub podawania w tych księgach nierzetelnych danych,
- niesporządzenia sprawozdania finansowego, sporządzenia go niezgodnie z przepisami ustawy lub zawarcia w tym sprawozdaniu nierzetelnych danych

- podlega grzywnie lub karze pozbawienia wolności do lat 2, albo obu tym karom łącznie.

Inwentaryzacja – KPiR

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie prowadzenia KPiR podatnicy są zobowiązani do sporządzenia spisu z natury i wpisania jego wartości do księgi podatkowej.

Inwentaryzacja – KPiR

Spis z natury powinien uwzględniać pozostające na 31 grudnia:

- ✓ towary handlowe,
- ✓ materiały (surowce) podstawowe i pomocnicze,
 - ✓ półwyroby,
 - ✓ produkcję w toku,
 - ✓ wyroby gotowe,
 - ✓ braki i odpady

Inwentaryzacja – KPiR

Uwaga:

Spis z natury dokonany na dzień 31 grudnia tj. na zakończenie roku podatkowego, jest jednocześnie spisem z natury na dzień 1 stycznia, czyli na początek roku kolejnego.

Inwentaryzacja – KPiR

I. Sporządzanie spisu z natury:

- **remanent obejmuje te składniki majątku, których zakup został zaksięgowany do kolumny 10 – „Zakup towarów handlowych i materiałów wg cen zakupu” w trakcie roku podatkowego, ale składniki te pozostały niesprzedane na 31 grudnia**
- **również:** towary stanowiące własność podatnika, znajdujące się w dniu sporządzenia spisu poza jego zakładem, a także towary obce, które nie podlegają wycenie - wystarczy jedynie określić ich ilość
- **bez środków trwałych i wyposażenia.**

Inwentaryzacja – KPiR

SPIS Z NATURY

Spis z natury powinien zawierać co najmniej dane takie jak:

1. imię i nazwisko właściciela zakładu (nazwę firmy),
2. datę sporządzenia spisu,
3. numer kolejny pozycji arkusza spisu z natury,
4. szczegółowe określenie towaru i innych inwentaryzowanych składników
5. jednostkę miary,
6. ilość stwierdzoną w czasie spisu,
7. cenę w złotych i groszach za jednostkę miary,
8. wartość wynikającą z przemnożenia ilości towaru przez jego cenę jednostkową,
9. wartość wynikającą z przemnożenia ilości innych składników wymienionych w § 24 przez ich cenę jednostkową,
10. łączną wartość spisu z natury,
11. klauzulę "Spis zakończono na pozycji...",
12. podpisy osób sporządzających spis oraz podpis właściciela zakładu (wspólników).

Inwentaryzacja – KPiR

SPIS Z NATURY

Wyjątki, co do których stosuje się nieco inne zasady sporządzania spisu z natury dotyczą:

- ✓ księgarń i antykwariatów księgarskich
 - ✓ działalności kantorowej
- ✓ działów specjalnych produkcji rolnej

Inwentaryzacja – KPiR

II. Wycena spisu z natury:

- ✓ **w ciągu 14 dni** po dokonaniu spisu ilościowego składników majątku
- ✓ podatnicy, którzy są czynnymi podatnikami VAT, wyceniają towary, od których przysługiwało odliczenie podatku VAT w kwocie netto; jeżeli podatnik nie miał prawa do odliczenia VAT to wycena w kwocie brutto.

Inwentaryzacja – KPiR

III. Ujęcie remanentu w KPiR

- w ostatniej pozycji KPiR (po podsumowaniu kolumn), nawet jeśli wartość remanentu wynosi 0 zł
- według poszczególnych rodzajów jego składników lub w jednej pozycji (sumie), jeżeli na podstawie spisu zostało sporządzone odrębne szczegółowe zestawienie poszczególnych składników spisu z natury
- również ujęcie w KPIR jako pierwsza pozycja w księdze następnego roku
- jeśli podatnik sporządza spis z natury po każdym miesiącu, to zobowiązany jest też do ujęcia go w KPiR.

Inwentaryzacja – KPiR

Cel inwentaryzacji w KPiR:

- urealnienie kosztów do poziomu kosztów odpowiadających produktom, materiałom, towarom, które zostały sprzedane
- korekta dochodu podlegającego opodatkowaniu za dany rok podatkowy.

Inwentaryzacja – KPiR

Dochodem z działalności jest różnica pomiędzy przychodem a kosztami jego uzyskania:

- ✓ **powiększona o różnicę** pomiędzy wartością remanentu końcowego i początkowego → jeżeli wartość remanentu końcowego jest wyższa niż wartość remanentu początkowego,
- ✓ **pomniejszona o różnicę** pomiędzy wartością remanentu początkowego i końcowego → jeżeli to wartość remanentu początkowego jest wyższa.